

117. *Kanop the Shaman* (Sa:ya:ch'apis via Alex Thomas)¹

Nawa:yisitwe?in Kanop hi:s ?apw'inqis?i Hopits?ath,²
 ?Apw'in?as?ath³ Kanop qo:?as ?ani:s?is hi:laqsi?is
 ts'a?ak?is?i ts'a:waḥso?is, n'a:pi?i kotl'ohak miliml?atl.
 Ne?:i:chitlwe?in na:?a:?at tli:tli:h?intl tla:tla:tw'e?in.
 Ya:lwe:?in hitaço:?a wi:na Ma:lts'a:s⁴ tla:tla:tw'aya ! Hiy
 qwa: t'i:tskt'i:tskaço: ?o:no:tl ?ih ?a:yo:tla:tla:tw'aya
 ?i:h ?ayista wi:ne?i, ya:lwe:?in ?i:hq wi:na ?anaḥiqaq
 yi: p'inw'al.⁵ Tlahqḥwe:?in t'at'aqpano?at hi:s?itq,

"Ch'ana:kshi?in ch'a:lte:?in hi:s ts'a?ak?i," wa:we?in
 wi:ne?i.

Wi:napol tl'a:tl'ahachsatl hinolta Ha:wi:hatl ?atla
 ch'ach'axwatsitss. Tsi:qtsi:qatl Waxni?ahsimch'a tsi:qtsi:qatl
 Qwayats'ahsimch'a, qwa:?atlqo:we?in sitshitlqo: N'a:s?i:
 ?o:no:l ?i:h ha:si?in ! Qwa:chil ?ah?a: wik'i:tqh na?a:
 Tla?o:kwi?ath wim'a:qtl'i wik'a:p'atqo: hi:lhilachisth?i
 ḥasa:tok ?aphtis?apwe:?in hi:nschis ch'a:lte:?i
 qa:hshi?atl'at qa:t'yapt'a. Toshe:kit?i Kanop t'it'imyisa?at
 qa:t'yapt'a, hina:p'iqa Wi?akw'ahsimcha hila:tsyimph yi:
 hilyin?i, T'ama: Tame:yi ya:y'ahs, Tla:chitot ya:y'ahs
 ?O:shtaço?ahsimch'a, Ch'ich'ihink Ch'ich'ihink?i ya:y'ahs
 ?o:mi:ko:sch'a, hiy'ahs Ya:tya:ta Ya:tya:te?i
 tli:cha:tsow'at?i hiy'ahsh Haw'iy'ahsimch'a.

His?a:h?atl tlawichik Kanop ?ani qahkwachyatlatqa
 qa:ty'apt'a ?ani hopimiyis?atlqa. Ch'a:ts'inapshi?atl ya:
 Ha:w'i:hatl?i ?atla ch'ay'a:xwatsok?i. His?a:h?atl Kanop
 qwis?i:k qwahtinamayich ?oyi ?oyo'al?atl'atqo:ch, ?oyi
 ?anich ?o:?i?at?a:la qwamiḥsat?itq ?o:?i?at. Wi?akw'ahsimch'a
 ?oyi wi?akmiḥsatl'atqo:, ?o:?i?at ?O:shtaço?ahsimch'a ?oyi
 ?o:shtaçoymiḥsatl'atqo:, we: ?o:?i?at Haw'iy'ahsim?i ?oyi

haw'i:chitlmih_hsatl'atqo:ch.

Hitinqsa_hat_hl'ah_hpa: Ha:w'i:h_hat_hl'p'i ch'ach'atsino_hatlok_hitq
 ch'ay'a:xwatsok_hi. Tsi:qtsi:qatl Waxni_hah_hsim_hi tsi:qtsi:qatl
 Qwayats'ah_hsim_hi, hina:p'qatl Wi_hakw'ah_hsim_hi tsi:qtsi:qatl
 Qwayats'ah_hsim_hi, hina:p'qatl Wi_hakw'ah_hsim_hi hiy'ah_hs yi:
 hilyin_hi, Ch'ich'ih_hink'atl Chachim_hakw'ah_hsim_hi, T'ama:_hat_hl
 T'amah_hsim_hi, Tla:chitol_hat_hl _hO:shta_hqyo_hah_hsim_hi, Ya:tya:at_hl
 Haw'iy'ah_hsim_hi, Ha:tsho:lay'ak_hi no:k _ho_hoya_hqh_hat_hl
 Ha:tsho:lay'ak_hi no:k _ha_hatlsa_hhtakwiyah_hat_hl nono:k. Hitaqsit_hl
 Ha:w'i:h_hat_hl'p'i ch'a:ltamit_hi _hatla:.. Wik'i:th_hat_hl hin'alshit_hl
 Tla_ho:kwi_hath_h wim'a:qtl'at_hl'p'i wi:k'a:p'atqo: hi:hilachish_hi
 hasa:tok wi:na: tlih_hshi_hat_hl _hah_hpa: wi:ne_hi. _hO:sa:tok

"Ho ! Ho ! Ho !" wawa:qo: _ho:no:tl _hi:h _hayo:
_hoxwa:p_hi tli:h_hak _ho_homa ch'ach'atits _ham'ih_htis_hi.

_hE'im_hapwe_hin k'o:ts'a:tintl ti:chachi_hat_hl Kanop
 wiki:chi_hat_hl _hani t'it'imyis_ha:nitqa qa:ty'apt'a.
_hOkwachiyogat_hl ko_hoqwa _hani yi:l_hat_hlqa n'achi:tss_hat_hl
_ha:na_hi wi:ne_hi. Kamitqn'iqsat_hl ha:ha:yo_hxshit_hl Hosha:kit_hi
 Kanop ! Cho:_hato hi:si:_hato hila:chishtit_hitq wi:nimt_hi,
 qwacho:qh _hah_hpa: hinoschis_hat_hl machino_hat_hl hiy'ath_hitq.
_hO:h_hta:sa te'il_h n'a:sshit_hl Kanop.

_hOna:kshitlwe_hin p'atsmis Kanop cho:_hato_hitq ._hoyi_hoktok,
 qwa:we:_hin qwe:_hitq' p'atsmis _ha:na_hi qattsk'in tli:h_htskwi:
 yaqwachisht'it_hl'itq. N'a:tssi:chi_hat_hl Kanop _hani
 hitaqs_hap'atqa _hoh_hat wi:ne_hi yaqo_hal_hitq. Qa:h_hshitlshit_hl
 Kanop tapit_hl hishtspa:_hat qo:_has so:_hat. _hO:n'ak'oh_hshi_hat_hl
 n'a:tssi:chit_hl _hani ya:lqa: _hiqachisht hila:chisht
 hitinqis_hi wi:ne_hi. Wawi:chi_hat _hoyi ts'ax_hshi_hatqo:
 ta:tsswi:_hap'at _hani. _hAni yawo:sqa tichachit_hl _hoyi qwisqo:
_hoyi _he_he_hishwat wawa:_hat yaqo_hal_hitq.

"Wikʔa:qtleʔits ti:chachitl ʔoyi wik.wo:k ts'axswi:,"
wa:ʔatl'atqo:weʔin.

ʔAhʔa:ʔatl sokwitlnak'atl ʔo:ʔo:palokʔi. Hine:ʔitl
ʔo:tʔo:palʔi ya:qpa:lʔitq witwa:k - Ts'axsats'os, Tlan'iqol,
Hishnap, Kanoxwi:ʔitl, Ch'o:ha, Ts'eʔinwa - qwam'a: ʔahʔa:
witwa:k Tlaʔo:kwiʔath.

"Ts'axshitlʔa:qtlweʔintso: si:chil, ʔo:ʔatomah," wa:ʔatl,
"Ta:tsswi:ʔa:qtl'apweʔintso: si:chil ts'axy'ak," wa:ʔatl.

"Wa:yaqʔa:qtlhin ts'axshitl," wawa:lyo:chiʔatl ʔo:tʔo:palʔi.

"ʔOhʔap'i Tlan'iqol," wa:ʔatl'at Tlan'iqol.

ʔI:naxi:chitl Tlan'iqol sokwitl ts'axy'akʔi. Hiy
tlawi:chitl ts'ats'a:w'as Tlan'iqol wi:tsokwitl hoʔapshitl
ts'axshitlqo: ʔoyi. Haʔoqhshitl ʔahʔa: Hishnaq
ts'ats'a:w'astla: y'o:qwa:, hey wi:tsokwiʔatltla: y'o:qwa:
Hishnaq. Wi:tsokwitl wa: ʔa:ni ʔo:shtsok qa:qahakwa:pigo:
ʔotsokw'ap. Qa:hshitlshiʔatl Kanop qiqi:yaso:chiʔatl qahak,
ʔe:y wiksa:htakshitl qo:ʔasitʔi, na:tssa ʔani histopilʔatqa
yaʔatʔit wawa:ʔat ʔoyi ts'axswi:lqo: qahak'atlqo:
ʔoya:tlqo:weʔin, n'a:tssa hey qaqahsimqh n'a:sshitl Kanop.
ʔI:naxi:chitl y'im'i:qsoʔi koʔal Ts'axsats'os ʔohʔatl
ʔi:naxi:chitl, ʔo:shatokqchikweʔin hinʔitl Hoshe:kʔi
mitxmi:qtl'n'okweʔin ts'axy'akokʔi.

"ʔOy ʔoy ʔoy," wawa:weʔin hinʔitl Ts'axsats'os.

Wa:tlhaweʔin ʔahʔa: tlawa:ʔatl'at hi:lʔi:tq Kanop.
T'iqwilʔatl teʔilʔi qwahta:ʔa:qtl'atʔitq ts'axsinqanop'at
ta:tsswi:lʔap'at ts'axy'ak Qatqyo:ʔi ʔataweʔish
ʔani:hsp'atoʔits'ap'atltla: ʔahko:ʔi ts'axy'akokʔi,

wi:tsokwi?atltla: y'o:qwa: Ts'axsats'os. ?O:htasa sokwil
 Kanop ts'axy'ak?i ts'axshitl, ?o:tsahtaksa ta:ch'at?i
 ch'apkw'atlasqo:, ?a:ni ?ah hi:n'i:tl'as?i ?imin hista:ta
 ts'axshitl. Tl'o?ihta ts'axy'ak?i tsikimin qaqa:ts'inkw'ihta
 tsikimin kwicho: ts'axy'ak?i. ?O:tsahtaksa
 tlatqishkwispitl Hoshe:kit?i Kanop tlakishitl
 hina:p'iqshi?atl ts'iswa:s ts'i:yop'at?i. Sokwil ?aky'akok?i
 ch'ichitl ?om'a:sh?ap ?ah tokwaq?i ta:ch'a:t?i, ch'ihta?ap
 ts'iyop'at?i laqshitl laqw'inqpitap ts'iyop'a:nit?i,
 tl'ohmalsinqintl ?ah hista:te?itq kohsa:p. Qwis?atl
 wawa:?at?itq, ?a:na:tl ti:chachi?atl Kanop. Kamitqwi:?as?atl
 Hoshe:kit?i ! T'aqiliny'ap'atl ya:yil moqwe:?i
 ts'iyop'a:nit?i, t'aqswa:s hita:qtl'itl kohwanim?ak?i. Han'ah
 wiksto:p?ich Kanop.

Hitakwalqh ?a:thshitl hitakwalqh n'a:sshitl hitakwalqhtla:
 tla:?okwilshitl. Mo:chi:y'aqtl'as mo:chi:lkwal. ?O:sh?atl'atl
 na?a:?at qwiyi?itq mo:chi:lshi?atl no:kna:k'atl hi:taht'as
 na?a:?at, ?iqsti:?itl hisi:?asit?itq kohw'anim?ak?i,
 hine:?itl nonok.

Hashi:chi?atl Tla?o:kwi?ath ?ani hitaht'as?atlqa Kanop.
 Pokwi?atl Tla?o:kwi?ath n'an'a:ch'as. T'iky'i:hi:chitl
 mahti:?i ?i:h, nono:k ?ani nono:k Kanop ?o?oyaqh ?ahko:?i
 nono:k,

"Hiya ?ahiya ehe: ?ahiya
 ?ana:?ahiye: ?angiye ?ahow hiye:
 (?imt.shitl) Matwa:hsolokma Tlokwa:nakqana:
 ?ahow ?ahiye: ?ahiye: ?ahow?ahiye:
 wawa:xniqshokma: ?ahiye: Tlokwa:nakqana
 ?ahow ?ahiye:"

Sokwi?atl ya:lsa:m'aqtlitl tl'ikmo:tok?i' tsoma:?ak

m'ots'isok tsak'o:p Hoshek?i ?inkok?i. ?Inkw'achitl
m'ots'isok?i.

"Ka:ʔa lihalqo:," wa:ʔatl lo:tssma:k?i, "ʔOhʔap'im
tl'isalqo: lihat," wa:ʔatl lo:tssma:k?i.

Litspitap ʔa:ʔapstilʔap ta:cho:ʔi toksti:lʔatl m'ots'isok?i
wik qi:kwa:l ya:yil m'ots'isok ʔi:qhi: tsak'o:tlitʔi,
ʔo:sa:tok

"Hish:::," wa: lihalʔi.

"Ma: tots'inap'i," wa:ʔatl ʔo:kwil ha:w'ilatlʔi.

To:ts'inapshitl ha:w'ilatlʔi ʔiqsilak tsomintlok. Nono:k
ʔani nono:kqa Kanop. Sokwitltla:m'ots'isokok?i ʔiqsilaptla:
tsak'o:p ʔink?i:, ʔi:qhi:tla: ʔanitskwal ʔanitskwalʔitqta:
toksta:ʔatla.

"Hish:::," wa:ʔátlqo:w'eʔin to:ʔalachitl lihalʔi.

To:ts'inaptla ʔiqsilaktla: tsomintl m'ots'isok?i.
P'axak'atl Tlaʔo:kwilʔath ya:ʔal. Wawi:chiʔatl'attla: ʔohʔat
Yaqtaqyo:chitlʔitq,

"Hita:ʔop'i hachat'op qwam'a:nako:sik tl'isal,"
wawi:chiʔatl'attla:..

ʔO:ktaqi:chiʔatl'attla: ʔahʔa: qaqahatahsap'atl'attla:
ʔahʔa: ʔani w'asnaqa m'oya: tl'isalok?i. M'oʔakwaʔap ʔahʔa:
kow'ila tl'isalokwilʔi, hachatkwaʔap kow'ila ʔani
wawa:ʔatl'atqatla:,

"Hachatkwaʔap'i m'oʔakwaʔap ʔani:!"

Wawa:ʔatl'atqatla: kow'ila hachatkwaʔap qwam'a:nakitʔitq
 tl'isal ʔani qaqahatahsap'atl'atqatla: ʔohʔat
 yaqtaqyo:chitlʔitq.

Tlo:kwatqtsaqa Tlaʔo:kwiʔath m'a:kway'i:hshiʔatl
 Tlaʔo:kwiʔath hi:sh ʔahʔa: ʔinxā n'o:psiyapi Ma:lts'a:s.
 ʔEʔimqhʔatl ʔahʔa: tlihkwisatl'asʔatlʔitq hiy qahshitl
 ʔahʔa: qo:ʔas qahna:k'atl, ʔoso:tl Haw'ilisimʔakitʔi
 maʔasʔi. Hiy n'itlkwaqshitl Tlaʔo:kwiʔath, ʔo:tsawinyokshiʔat
 pi:tsksy'iqi:lshiʔat ʔani hisili:y'apshiʔat'a:hqa hoʔosa ʔani
 sa:ch'iyi:ʔatoqa n'apxta: qahshitl. Hayimhat qwi'y'i:hayi:
 qahshitlʔi ʔani ʔanasilaqa tlihatshitl qahshitl kwaxwahsol
hismis ʔi:naxiqh ʔani M'a:kway'i:hw'it'asitqa. N'o:hshiʔat
 Haw'ilitʔi.

ʔAtaweʔish wik qi: ʔiqkwa:lʔap'at n'o:hshitlʔi hiy
 qahshiʔatltla: tlaʔo: qo:ʔas. ʔAtaweʔish wik'atltla: qi:
 to:pshiʔatlʔitq hiy qahshiʔatlweʔintla tlaʔo: qo:ʔas
 Tlaʔo:kwiʔath. Wiky'i:h'atltla: ʔiqsilatltla: qwa:ʔapʔitq
 ʔani:silatltla: kwaxwahsol hismis qahshitl. N'itlkwaqshiʔatl
 ʔahʔa: maʔasitʔi Tlaʔo:kwiʔath ʔi:hʔatl n'itlkwaqshitl ʔani
 qachts'asawiʔatlqa ʔiqiya n'opchiliya n'a:s, Haw'i:hʔi
 ʔo:sa:wil. Hiy tlaʔo:ʔatltla: qahshitl wiky'o:ʔitq
 qi:ts'okwitl ʔathi:.

ʔAhʔa:chiqhʔatl'atweʔin sokwiʔatl'at Kanop mo:sawiʔatlʔitq
 Tlaʔo:kwiʔath hiy sokwiʔatweʔin ʔahʔa: Kanop. Tla:chitshitl
 ʔo:tsahtaksa Kanop hito:h'solʔap, ti:chachitl qahshitlitʔi
 ʔa:hʔasa tlopkshitlqo: weʔichy'ihtaqaqshitl. Qwa:we:ʔin
hi:n'aqo: ya:ʔitlʔitq yaqwahsolʔapʔitq Kanop. Hiy tlaʔo:tla
 qahshitl qo:ʔas. ʔIqstap'i:kap'attla: kamatshiʔat Kanop.
 Qahi:chiʔatl maʔasitʔi Tlaʔo:kwiʔath. Hi:to:h'sawi:lchiʔap
 so:pa:ts'oʔal Kanop. Wiki:chiʔatl wala:kmi:chitl,
 ho:ʔo:saʔa:lshiʔatl qahshiʔatlqo:. Qwa:masa ya: qahshitl
 qachts'eʔi Haw'i:h yaqwi:ʔitq ya:qwilʔatʔitq wik'at sokwiʔat

Kanop. Ti:ltichaʔapshiʔatl Hoshe:kitʔi Kanop.

Qwisʔatl wa:qhʔa:niti:ch hachat'op'i kwam'a:nako:sik
 tl'isal wa:ʔat ʔani ʔayanakshiʔatlqa tl'isal kamatokt'atlok.
 Haw'i:chiʔatl Hoshe:kʔi Kanop, hachatayat'l'atqo:weʔin ya:
 kwam'a:nakʔitq ya:qwilʔitq hoʔosap ti:chaʔap. Wa:lʔichiʔatlni
 ʔahʔa: ha:shichiʔatl ʔanich qwa:. ʔI:sokwiʔatl'at qo:ʔasitʔi
 ʔohʔatl ʔi:hch'a: ʔi:sokwiʔat ʔohʔat yaqchiʔathʔitq.
 ʔOya:tlweʔin hawi:ʔatl qwiyiʔitq m'o:ʔakwaʔapshilshiʔatl
 ya:qy'i:hʔaʔa:lʔitq qwa:ʔapʔitq. Hawi:tl ʔahʔa: qaha:
 Tlaʔokwiʔath. ʔO:shtaqyo:chiʔatl Kanop ʔiwachiʔatl
 ʔo:shtaqyo. ʔO:kwilitweʔinʔa:la ti:chaʔap ya: n'opchilʔatlʔi
 qahak ts'awa:k ʔathi: ti:chaʔap'atlqo:weʔin ʔahʔa:.

N'a:tssamah yaqiti: Kanop ʔokla:. Nani:qsakitah
 ʔo:ʔo:ʔop'atlsi now'i:qsakitqas n'ow'i:qsakitʔiʔ ʔohqa
 ʔApw'inʔasʔath. Cho: ha:ha:hanoʔatlah, ʔa:nama ʔahʔa:
 ʔoyaqhmis.